

נגישות ישראל
www.aisrael.org

מערך שיעור למורה (חניות נכים)

מערך שיעור זה פורש בפני התלמידים את עולם הנגישות על קצה המזלג. מיהם **אנשים** עם מוגבלות?, הבנת הצורך בנגישות וחשיבותן של חניות נכים זמינות כחוליה הראשונה והכרחית בנגישות מקומות ציבוריים עבור אנשים עם מוגבלות.

פתיחת השיעור:

נערוך סבב בין כל תלמידי הכיתה ובו כל תלמיד יאמר שם של אישיות מפורסמת שמתחילות באותה אות של שם התלמיד/ה ותאור של מראה חיצוני המאפיין את האישיות. לדוגמא: יונת לוי עם שיער אדום/ג'ינג'י, בן גוריון קרחת, אולסי פרי גבוה. למעשה כל אדם בעולם ניתן לתאר אותו על פי מראה חיצוני. לאחר מכן נציג לתלמידים את המצגת המצורפת.

שקף 2

קצת עלינו- חזון העמותה

עמותת נגישות ישראל פועלת כ-14 שנה לקידום הנגישות ברחבי הארץ.

נגישות אינה מטרה, אלא האמצעי, כדי לאפשר את השתלבותם של אנשים עם מוגבלות, בחברה-

בשוויון, בכבוד, בזכות, בבטחה ובמקסימום עצמאות.

הדגישו בפני התלמידים שנגישות אינה מטרתנו. הנגישות הינה אמצעי בדרך למטרה- שהינה שילוב אנשים עם מוגבלות בחברה- בשוויון, בכבוד, בזכות, בבטחה ובמקסימום עצמאות.

לדוגמא- תיאור סיטואציה: בבית ספרנו לומד תלמיד הנעזר בכסא גלגלים ובכניסה לבית הספר ישנן שלוש מדרגות. על כן סידר בית הספר שכל בוקר השומר ואב הבית ירימו את התלמיד במדרגות- כדי לאפשר לו ללמוד בבית ספר. האם זוהי נגישות?

תשובה: אין זו נגישות מספקת שאנו מייחלים לה ושעונה על הדרישות בחוק, מעצם העובדה שאינה עונה על הקריטריונים המוזכרים לעיל "בשוויון, בזכות, בכבוד..."- עצם העובדה שהילד יהיה תלוי כל בוקר וצהריים באב הבית ובשומר לא מאפשר לו להתנהל בעצמאות כלל ולא בשוויון- כמו שאר התלמידים.

על כן נגישות הינה אמצעי בדרך למטרה שהינה לאפשר לאנשים עם מוגבלות להתנהל על פי כל הקריטריונים המוזכרים לעיל.

שקף 3

קהל מטרה

- 1,600,000 אנשים עם מוגבלות בישראל
- תנועה, ראייה, שמיעה, נפשית וקוגניטיביות
- ועוד...
- קשישים
- הורים עם עגלות ילדים
- ילדים
- כבדי משקל

© כל הזכויות שמורות למערכת המערכת הישראלית לנגישות ולאוכלוסיית המוגבלות. כל הזכויות שמורות.

יש לשים דגש על הנתונים המספריים הממחישים את כמות האנשים עם המוגבלויות בארץ- מתוך כך נגזרת חשיבותה של הנגישות בכלל וחניות נכים בפרט.

כפי שיפורט בשקף מס' 7:

- תנועה – כסאות גלגלים, קביים, הליכונים,
- ראייה, - עיוורים ולקויי ראייה
- שמיעה – חרשים ולקויי שמיעה
- נפשית וקוגניטיבית

שקף 4-6

אדם עם מוגבלות

© כל הזכויות שמורות למערכת המערכת הישראלית לנגישות ולאוכלוסיית המוגבלות. כל הזכויות שמורות.

אדם עם ...

אדם עם שיער ג'ינג'י	אדם עם משקפיים	אדם גבוה
		

© כל הזכויות שמורות למערכת המערכת הישראלית לנגישות ולאוכלוסיית המוגבלות. כל הזכויות שמורות.

אדם עם ...

אדם נכה	אדם עם עיניים מלוכסנות	אדם עם זקן
		

© כל הזכויות שמורות למערכת המערכת הישראלית לנגישות ולאוכלוסיית המוגבלות. כל הזכויות שמורות.

אדם עם שיער ג'ינג'י, אדם עם משקפיים, אדם גבוה, אדם קרח, אדם עם עיניים מלוכסנות, אדם עם זקן וכן גם אדם עם מוגבלות.

(שימו לב שבתמונה אדם, שבחיינו נעזר בכסא גלגלים, אך עושה סקי ככל אדם- זאת תודות לנגישות). ניתן להגדיר או לתאר אדם עם מוגבלות כמו כל אדם אחר- על פי אופי, מקצוע, מצב משפחתי ועוד.

כשנראה אדם עם שיער ג'ינג'י, לרוב לא נשפוט אותו על פי צבע שערו (לדוגמא אם הוא ג'ינג'י אז הוא טוב בספורט) וכך גם האדם הגבוה או הקרח. גם אדם עם מוגבלות הוא קודם כל **אדם**. אין לשפוט אדם על פי צבע שערו, גובהו או כל מאפיין חיצוני אחר- יש להכיר את האדם ותכונותיו ולראות מעבר לאפיונים החיצוניים או למוגבלות הנראית.

דוגמאות:

1. ילד חדש שמגיע לכיתה ושהינו חלש פיזית "עם ידיים שמאליות"- שלרוב במשחקי הכדור אינו מצטיין. נוכל לשפוט אותו לפי יכולתיו הספורטיביות. אך אז נפספס את האדם בשלמותו. אולי אותו ילד ממש טוב במתמטיקה או בספרות אולי הוא זמר או שחקן מצטיין.
2. תארו לעצמכם את עומרי כספי, שהגובה הייחודי שלו הוא שמאפיין אותו ובזכותו הוא שחקן כדורסל- מה יקרה כשעומרי כספי יגיע לגן הילדים ויצטרך ללכת לשירותים- לפתע הגובה יהפוך למוגבלות עבור עמרי כספי.

שקף 7

כאשר אנחנו מדברים על אנשים עם מוגבלות, ישנן מוגבלויות - שכל אחד מאיתנו יכול לזהות ברגע שהוא פגש את אותו אדם- מוגבלות נראית:

אדם עם מוגבלות בניידות נזהה לפי כיסא גלגלים או היעזרות בקביים או מקל הליכה.

אדם עיוור נזהה לפי היעזרות במקל נחייה או בכלב נחייה

אדם עם מוגבלות קוגניטיבית (= מוגבלות שמקורה הוא שכלי)- במקרה זה ישנה תמונה של אדם עם תסמונת דאון שהינה תסמונת שנכללת תחת הקטגוריה "מוגבלות שכלית" ומקורה בכמות הכרומוזומים, איתה נולד אדם. לתסמונת דאון ישנם סממנים חיצוניים כגון: לשון ארוכה, נמוכי קומה, אף פחוס ועוד תווי פנים מסויימים שעל פיהם ניתן לזהות ולהבחין במוגבלות.

שקף 8

לעומת זאת ישנן מוגבלויות שאינן נראות במבט ראשון כמו חירשות (אדם שאינו יכול לשמוע), כבודת ראייה (אדם אשר אינו עיוור אך ראייתו מוגבלת), מוגבלות נפשית כגון דיכאון ועוד. בשקף זה נוכל לראות קבוצת אנשים אשר במבט ראשון לא נראה כי יש להם מוגבלות כלשהי. אולם, ישנה אפשרות כי לחלקם יש מוגבלות שאינה נראית.

חניות נכים

הרבה פעמים האדם שחונה בחניית הנכים- מוגבלותו אינה נראית. כך שהשימוש בחניית נכים, אינה רק עבור אנשים על כסאות גלגלים שמוגבלותם נראית. דוגמא 1 - לעיתים ילדים עם אוטיזם (מוגבלות תקשורתית) קשה להסתובב במקומות הומי אדם. רעש והמולה מסביב יכולים לגרום לו להגיב בקיצוניות ולברוח תוך סיכון חייו. הוריו של ילד כזה קיבלו תו נכה כדי לאפשר חניה קרובה ככל האפשר למחוז חפצם. דוגמא 2 – אדם עם קשיים בהליכה שאינו מתנייד בעזרת כסא גלגלים או קביים. דוגמא 3- אדם המסייע לאדם עיוור, לרוב מקבל תו חנייה כדי להגיע קרוב ככל האפשר עם האדם העיוור למקום חפצו. דוגמא 4- מחלות שמשפיעות על תפקודו של האדם, הינן סיבה נוספת לקבלת תו נכה.

שקף 9

כל אדם רוצה להרגיש ולחיות כמו כל אדם רגיל: ללכת לבית ספר, לקולנוע, לראות משחק כדורגל. אבל פעמים רבות הוא פשוט לא יכול---הדרך חסומה בשבילו/ה. מספיק שתהיה מדרגה בכניסה ואותו אדם לא יוכל להיכנס לבניין. או בדוגמא אחרת: אדם עיוור לא יוכל להשתמש במעלית מבלי שיהיו בה עזרים כמו כתב ברייל על הלחצנים או מערכת שמע.

שקף 10

דוגמאות להנגשה- הסבו את תשומת לב התלמידים לגן השעשועים שמאפשר לילדים עם מוגבלות לשחק ככל הילדים בזכות התאמות נגישות שמתחשבות ביכולותיו של הילד. גם גובה הכספומט מותאם לאדם עם כסא גלגלים.

שאלה: מה היה קורה אם ילד עם כסא גלגלים היה מגיע לגן השעשועים הקרוב לביתנו? כיצד היה מתנהל? (הזמינו את הילדים להציע הצעות לגן משחקים נגיש).

שקף 11

דוגמאות להנגשה:

1. **תנועה והתמצאות במקום** - בתמונה פס מוביל שמוביל את האדם עם המוגבלות בראייה, למשל, לאורך הרחוב. שימו לב שהמשטח הצהוב עשוי מנקודות ושימו "משטח טקטילי" - הוא מסייע לאנשים עיוורים לחוש את הדרך. (לרוב ניתן למצוא את המשטח הטקטילי בירידה למעבר החצייה)
2. **דרכי הגעה נגישות** - שימו לב כי הרמפה תיקנית ויש מעבר לאנשים עם מוגבלות בניידות. בנוסף ישנו מעקה.

שקף 12

דוגמאות להנגשה:

1. שרותי נכים - שימו לב לפרטים: ידית העזרה, גובה נייר הטואלט, מראה בהטייה קדימה המותאמת לגובה האדם בכסא גלגלים.
 2. פינות פיקניק נגישות - חשבו על טיולים עם המשפחה בשטח - האם אדם על כסא גלגלים יכול להתנייד שם?
- שאלו את הילדים - מהי משמעות פינוק פיקניק נגישות? (החשיבות מתקיימת במיקום השולחן, על משטח נגיש ומקום פנוי שם יוכל לשבת האדם על כסא גלגלים)
- הדגישו שאלו רק מספר מועט של דוגמאות הממחישות - מהי נגישות.**

שקף 13

אז מהי נגישות?

הגעה ליעד
או
היכולת לקבל שרות
או
היכולת להשתמש במוצר

וכל זה:
בבטחה, בכבוד, בנוחות, בזכות ובמקסימום עצמאות.

↓

תחנה ראשונה בנגישות: חניית נכים נגישה ופנויה.

© כל זכויות היוצרים שמורות לעמותת נגישות ישראל אין לבער כל שיווי בה או להעתיק להפצלה או להעשות בה כל שימוש מסחרי.

המשמעות של נגישות- היא לאפשר לאנשים עם מוגבלויות להתנהל ככל אדם.

לדוגמא: תארו לעצמכם שכל פעם שהייתם רוצים ללכת לחברים- משהו היה צריך להרים אותכם ולא הייתם יכולים ללכת לבד.

יש לשים דגש על מושג ה"תלות"- משמעותה של הנגישות היא לאפשר לאדם עם מוגבלות לא להיות תלוי באחר!.

תחנה ראשונה לנגישות הינה המצאותה של חניית נכים תקנית ועל זה נשוחח כעת.

שקף 14

חניות נכים

זכותו החוקית והמוסרית, של האדם עם המוגבלות- בעל תג חנייה לנכה, לחניית נכים תקינה ופנויה.

© כל זכויות היוצרים שמורות לעמותת נגישות ישראל אין לבער כל שיווי בה או להעתיק להפצלה או להעשות בה כל שימוש מסחרי.

לסיכום: דאגה לנגישות על פניה השונים בכלל וחניות נכים בפרט, אין היא בגדר מותרות- זוהי זכותו של האדם גם ברמה החוקית משפטית וגם ברמה המוסרית.

אין לפרש את חוק חניית הנכים כ"עשיית טובה"- זוהי מחויבותנו החוקית כמו כל חוק תעבורתי אחר. וחובתנו המוסרית לאפשר לאדם עם מוגבלות להתנייד – בשוויון, בזכות, בכבוד ובמקסימום עצמאות.

חשוב להבין שלא משנה כמה שנקפיד על נגישות של מבנה, בי"ס, מרכז קניות וכו' – אם אין חנייה נגישה תקינה ופנויה אדם עם מוגבלות לא יוכל להגיע.

שקף 15

להלן מספר דרכים בהן יוצא האדם, המתנייד על כסא גלגלים, מרכבו: (הדגישו את מאפיינים הירידה מהרכב בסיטואציות השונות, הם יסייעו לנו בהמשך בזיהוי תקינות החניות נכים)

1. מעלון אחורי

2. מעלון צדי

3. רובוט - האדם נכנס לרכבו באמצעות גפיו, כאשר זרוע רובוט יוצאת מהרכב ומכניסה את הכסא לרכב, באופן מכני.

הסתכלו על התמונות וחשבו מה עלולות להיות הבעיות, עבור אדם על כסא גלגלים, בחניות הנכים? מהי לדעתם חניית נכים תקינה, לפי נתונים אלו.

שקף 16

הביטו בתמונות וחישבו עם התלמידים - מה לא תקין?

לאחר שיעלו הילדים את רעיונותיהם - העלו במצגת את התשובות.

שימו לב:

1. האדם שיחנה בחנייה זו לא יוכל לעלות למדרכה, בגלל שהיא מוגבהת. ועל כן הרבה פעמים אנשים על כסאות גלגלים נאלצים לנסוע מרחקים גדולים על הכביש, על מנת למצוא מקום עלייה למדרכה.
2. שטח החנייה קטן מהתקן ולא מתאים לכל רכב- לדוגמא רכבים גדולים עם מעלונים.

שקף 17

1. התמרור- תמרור חניות נכים תמיד צריך להיות ממוקם בחלק הקדמי, הימני, כדי להדגיש את היות החנייה, חניית נכים.
2. מדרכה צרה- דמיינו אדם שחונה בחנייה- כיצד יעבור במעבר הצר, כאשר התמרורים חוסמים את הדרך. ואם יש לו מעלון כיצד ירד מטה, כשהדרך חסומה.
3. עלייה למדרכה- דמיינו שרכב חונה בחנייה- כיצד יעלה האדם עם הכסא גלגלים לחנייה?- הרי הרכב יחסום את המעבר.

שקף 18

1. **תמונה ימנית**- שימו לב לצפיפות בו נמצאות החניות- אם רכב נוסף היה חונה שם, האשה בתמונה לא הייתה יכולה להכנס לרכבה. ואם הרכב היה עם מעלון- לא היה יכול להוריד אותו ואת כסא הגלגלים, מחוסר מקום.

2. **תמונה שמאלית**- קיימת חניית נכים, אך ברגע שאדם יחנה בה, הוא יאלץ להשאר באוטו- אין לו דרך לרדת אל המדרכה או הכביש.

דוגמאות: דמיינו לעצמכם שאמא של דני מסיימת את העבודה וממהרת לקחת אותו מבית הספר- אם רכב היה חונה בחנייה השמאלית- אמא של דני לא הייתה יכולה להכנס לרכבה ולהגיע לקחת את דני בזמן. אותו הדבר כאשר אדם על כסא גלגלים ממחרת לתור אצל הרופא- אם ייכנס בחנייה האמצעית לא יוכל לצאת מרכבו ולהגיע לרופא ועל כן חנייה זו לא מסייעת לו כלל ואינה מממשת את זכויותיו החוקיות.

שקף 19

אי זמינות חנייה- גורם אנושי

בתמונות להלן מתוארות שתי צורות של- אי זמינות חניות נכים:

1. **תמונה ימנית**- חניית הנכים תקינה ואפילו קיים מעבר נגיש לאדם על הכסא גלגלים. אך הרכב האדום בתמונה חוסם את המעבר ועל כן החנייה אינה תקינה בגלל גורם אנושי שחוסם את המעבר למדרכה.

2. **תמונה שמאלית**- דוגמא לרכבים החונים בחניות נכים שלא כחוק וללא תו חנייה לנכה.

שימו לב שמעל הרכב ישנו השלט של חברת המוניות (לה שייך הרכב)- אין הדבר מקנה להם את הזכות לחנות בחניית נכים.

שקף 20

חניית נכים תקנית

1. תמרוכים - התמרוכים ממוקמים בקדמת החנייה וישנו תמרוך לכל חנייה
2. טוואי השטח - המקום שטוח ומאפשר תנועה חופשית מחניית הנכים לכל כיוון.
3. רוחב החנייה תקין ומאפשר לכל רכב לחנות בו, מבלי להפריע לחנייה אחרת.
4. מעבר תקין - לכל חנייה מעבר, שמאפשר: הורדת מעלון, יציאה מהרכב, כניסה לרכב וכו'. מעבר תקין מקל על הניידות של האדם, החונה בחנייה, למחוז חפצו.

שקף 21

יש לשים דגש על תווי החנייה השונים- לצורך זיהוי בשטח. את תווי החנייה נראה מונחים על השמשה הקדמית ברכב.

לא רק אדם על כסא גלגלים זקוק לחניית נכים (יפורט בהמשך).

שקף 22

מי רשאי לקבל תו חנייה?

1. שאלו את הילדים- "מי רשאי לקבל תו חנייה?"- גם אנשים על כסאות גלגלים וגם אנשים עם קביים. לעיתים אפילו אנשים המלווים אנשים עיוורים.
2. יש לשים דגש על כך שלעיתים המוגבלות אינה נראית- לעיתים מחלות מסויימות מקשות על הניידות של האדם (מבלי שהוא מתנייד עם קביים או כסא גלגלים) ובמקרים אלו, מקבל האדם תו חנייה לנכה.
3. שימו לב למספר הזכאים לתווי חנייה לנכים- נתון שמדגיש שיש אנשים הזקוקים לחניות אלו, גם אם אין אנו רואים אותם תמיד.

שקף 23-24

הסבו את תשומת ליבם של התלמידים לתרוצים שלעיתים בהם נהגים משתמשים- תפקידנו כילדים "לחנך" את ההורים ולהסביר להם, גם אם ממהרים, שחניות נכים הם עבור אנשים עם מוגבלות- גם אם הם לא נראים באותו הרגע. הילדים אמנם לא נוהגים- אבל תפקידם הוא להיות שגרירים וללמד נהגים- כיצד לעשות אחרת.

שקף 25-26

לעשות אחרת

כל מי שבאמת צריך חניית נכים לצורך נייזותו מכיר את ההרגשה, התסכול ולעיתים העצבים ממראה חניית נכים תפוסה, ע"כ ללא תו חניה חוקי. פה אתם נכנסים לתמונה!

כל אחד!

יכול להתנדב ולקחת חלק פעיל במאבק נגד חנייה לא חוקית בחניית נכים!

הדרך לשנות

להתקשר למוקד 100 או למוקד העירוני ולדווח.

לצלם, לקחת פרטים ולהעביר לגורמים הבאים:

1. מוקד ערובי.
2. הרשות המקומית.
3. משטרת ישראל.
4. מוטס בדרך הייסובק.
5. עמותת נגישות ישראל.

החתימו את בני משפחתכם על אמנת נגישות והסבירו להם את החומרה שבחנייה, בחניית נכים.

עבדו בעמכם סלוגן בנושא ופרסמו בשטח בית הספר

הדרך לשנות- לתלמידים יכולת השפעה גדולה, אנו רואים בהם "שגרירים של נגישות". שקף זה מציע כמה דרכים אפשריות לפעולה, במקרה בו רואים רכב ללא תו נכה החונה בחניית נכים. ניתן להעביר פרטים של רכב, אשר חנה בחניית נכים לרשות המקומית, למשטרה, ניתן להעביר מידע זה אלינו בפייסבוק (המשך בשקף הבא) או בשיחת טלפון. בנוסף, התלמידים יוכלו ליצור בעצמם אמנה או סלוגן לטובת הנושא.

שקף 27

מה זה אומר כשיש נגישות?

השתלבות בקהילה (תרבות, פנאי, תעסוקה)

וכשאיין - פשוט מסתובבים וחוזרים כלעומת שבאנו!

אם כן קיימת נגישות וחניה פנויה השמיים הם הגבול ---- כל פעילות היא אפשרית. בתמונה גיא משה קטוע שתי רגליים משתתף כמו כל אדם אחר בפראק האקטיבי של קוקה קולה- סיטואציה זו התאפשרה לו, רק בזכות הנגישות לה דאגו בפארק ופרסום מקדים.

שילחו לנו את הממצאים, תמונות או היצירות שבצעתם בעקבות הפעילות ואנו נפרסם אותם באתר העמותה.

liat@aisrael.org